REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 4. novembra 2019. godine
Br. ref.:RK 1464/19

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI73/19

Podnosilac

Hamzë Fekaj

Ocena ustavnosti presude Apelacionog suda, AA. br. 506/2018, od 12. februara 2019. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fekaj (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), sa mestom stanovanja u Srbici.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude Apelacionog suda AA. br. 506/2018, od 12. februara 2019. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su, po navodima podnosioca zahteva, povređena njegova prava zagarantovana članom 3. [Jednakost pred Zakonom], stav 2. Ustava republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 7. maja 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev pred Ustavnim sudom Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud).

6. Dana 10. maja 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekim Sejdiu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).

7. Dana 27. maja 2019. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva KI73/19 i kopiju istog je poslao i Apelacionom sudu, u skladu sa zakonom.

8. Dana 8. oktobra 2019. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

9. Dana 18. aprila 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu pred Osnovnim sudom u Prištini, protiv Ministarstva rada i socijalne zaštite – Odeljenje za penzije (u daljem tekstu: MRSZ), putem kojeg je tražio poništenje odluke ovog poslednjeg, u kojoj je odbijen njegov zahtev za priznavanje prava starosnog penzionog doprinosa.

10. Dana 12. jula 2018. godine, Osnovni sud u Prištini, odeljenje za upravna pitanja je presudom A. nr. 726/2017, odbacio kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva i potvrdio je zakonitost odluke MRSZ-a, uz sledeće obrazloženje: "*Analizirajući zakonski kriterijum iz člana 8 tačka 1.3 Sud primećuje da bi javni organ mogao odlučiti u vezi sa pravom na penziju iz doprinosa, strana treba*

da podnose verodostojne dokaze u vezi sa plaćanjem doprinosa a na osnovu odredbi Zakona o Penzionom i Invalidskom Osiguranju br. 011-24/83 (Službeni glasnik SAPK br. 26/83) pre 01.01.1999. godine. Iz spisa predmeta, Sud nalazi, kao ,to je to utvrđeno i u odluci tuženog organa, da tužilačka strana nije podnela dokaze (radnu knjižicu) za doprinose u trajanju od 15 godina. Stoga, Sud utvrđuje da je odluka tuženog organa u ovom upravnom postupku bila zakonski ispravna.“

11. Dana 28. avgusta 2018. godine, podnosilac zahteva je podneo žalbu pred Apelacionim sudom zbog suštinskih povreda proceduralnog zakona, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog povreda odredbi materijalnog prava.

12. Dana 12. februara 2018. godine, Apelacioni sud je, presudom AA. nr. 506/2018, odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio je presudu prvostepenog suda, jer isti nije priložio dokaze o ispunjavanju kriterijuma koji su propisani zakonom.

Navodi podnosioca zahteva

13. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu osporenom presudom Apelacionog suda povređena njegova prava koja su zagarantovana članom 3. Ustava, jer: *"U mom slučaju, nije pravilno primenjen Zakon 04/L-131, član 8, stav 6, gde je jasno naglašava, citiram: Ovim zakonom se priznaje radni staž za penziju platiša doprinosa za period 1989. - 1999. zaposlenim u obrazovanju, zdravstvu i ostalima koji su radili po sistemu Republike Kosova. Smatram da je ovom prilikom došlo do povrede člana 3 stav 2 Ustava Republike Kosova."*

14. Štaviše, podnosilac zahteva tvrdi sledeće: *"Smatram da, nasuprot tome što obe ove instance nisu odlučile pravedno, nisu analizirale sve dokaze, i ukoliko su, po njima, analizirali sve dokaze, onda su zakoni u kojima je ova oblast predmet diskriminatorni, zbog činjenice da se jednoj kategoriji prihvata sve, kao što je Obrazovanje, dok se drugim kategorijama osporava sve, a za ,ta smatram da i ovaj Sud treba da oceni ovu zakonitost navedenih presuda..."*

15. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda sledeće: *"U ovom upravnom pitanju sam ja tražio da mi se prepozna radno iskustvo i minule godine na radu zbog činjenice da sam i ja od strane tadašnjih srpskih vlasti koje su bile na Kosovu, zbog političkih razloga bio udaljen sa redovnog posla tokm 1990. godine, odmah nakon toga sam bio angažovan u Finansijskom Savetu Kosova, tu sam radio jedno određeno vreme, i ukupno imam radnog iskustva više od 20 godina, dok sa druge strane uživam penziju u visini od 70,00 €."*

Prihvatljivost zahteva

16. Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje određene Zakonom i predviđene Poslovnikom o radu.

17. S tim u vezi, Sud se poziva na stavove 1., 7. i 8. člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuju:

1. "Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnsoti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona."

18. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume o prihvatljivosti koji su zatraženi u članovima 47. [Individualni zahtevi], 48 [Tačnost podneska] i 49 [Rokovi], koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

"1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva."

Član 48
[Tačnost podneska]

"Podnosilac podneska je dužan da u svom zahtevu jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori."

Član 49
[Rokovi]

"Podnesak se podnosi u roku od četiri (4) meseca. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku..."

19. Sud dalje ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su određeni u pravilu 39. odnosno u podpravilu (1), tačka (a) i podpravilu (2) Poslovnika o radu, koji određuju:

Pravilo 39.
Kriterijumi o prihvatljivosti

"(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

(a) Ako je zahtev podnela ovlašćena stranka,

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju."

20. Sud primećuje da se navodi podnosioca zahteva tiču dva pitanja: prvo, po podnosiocu zahteva, je da su redovni sudovi povredili njegova prava koja su zagarantovana članom 3. [Jednakost pred Zakonom], zbog toga što isti nisu dobro analizirali dokaze i nisu pravilno primenili odredbe Zakona 04/L-131 o Penzijskim šemama finansiranim od države i drugo, po podnosiocu zahteva, da su odredbe navedenog zakona, diskriminatorne i samim tim, neustavne jer se pravo na penziju iz doprinosa priznaje samo jednoj kategoriji radnika, odnosno obrazovanja, a drugim kategorijama (koje su radile u periodu 1990 -1999), se odbija.

21. Što se tiče navoda u vezi sa povredama prava na jednakost pred zakonom Sud naglašava da ove navode podnosilac povezuje sa načinom na koji su redovni sudovi razmotrili predstavljene dokaze i kako su iste protumačili i primenili odgovarajuće odredbe zakona.

22. U vezi sa pravom na jednakost pred zakonom, Sud naglašava svoj opšti principijelni stav da je tretiranje nejednako i diskriminirajuće ukoliko je pojedinac drugačije tretiran od drugih u sličnim pozicijama ili situacijama, i ako ta razlika u tretmanu nema objektivno ili razumno opravdanje. Da bi bio opravdan, različiti tretman u istim okolnostima mora težiti zakonitom cilju i mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korišćenih sredstava i cilja koji se treba ostvariti (vidi slučaj ESLJP-a, *Marckx protiv Belgije*, predstavka br. 6833/74, presuda od 13. juna 1979. godine, stav 33).

23. U svetlu ovoga, Sud primećuje da je na navode podnosioca zahteva u vezi sa razmatranjem dokaza, Apelacioni sud odgovorio uz sledeće obrazloženje: *"Iz pregledanih dokaza proizilazi da tužilac, u smislu člana 8 Zakona 04/L-131, nije pridružio podatke za 15 godina staža sa doprinosima. Stoga, na osnovu ovih okolnosti, nije ispunio uslove za realizaciju prava na starosnu penziju iz doprinosa, a u skladu sa gore navedenim odredbama iz Zakona br. 04/L-131, o Penzijskim šemama finansiranim od države. Dakle, iz tih razloga, veće ovog suda ocenjuje da je osporena odluka pravilna i osnovana, da se zasniva na pregledanim dokazima, kao i da je dato dovoljno razloga od strane prvostepenog suda, a koje razloge i veće ovog suda prihvata."*

24. Iz gore navedenog obrazloženja Apelacionog suda, Sud primećuje da je tužbeni zahtev podnosioca zahteva bio odbijen s razloga što isti nije potvrdio dokazima,

da je on na osnovu zakona na snazi ispunio uslove koji su bili zatraženi za priznavanje prava koje je zatraženo u tužbenom zahtevu.

25. U tom pogledu, Sud smatra da odluke redovnih sudova nisu zahvaćene elementima povrede jednakosti pred zakonom, odnosno elementima nejednakog tretiranja, kao što to tvrdi podnosilac zahteva. Štaviše, nijedan od osnova koji su zatraženi u članu 3. Ustava ne podržavaju navode podnosioca zahteva o povredi ovog prava, jer on nije dokazivao da su redovni sudovi tretirali njega nejednako u poređenju sa drugim pojedincima ili drugim kategorijama pojedinaca, koji se nalaze u istoj situaciji ili okolnostima sa podnosiocem.

26. Samim tim, Sud smatra da podnosilac zahteva nije uspeo da potkrepi svoje navode na ustavnim osnovama, da je osporena presuda Apelacionog suda povredila njegovo pravo na jednakost pred zakonom, kako je to zagarantovano u članu 3. Ustava.

27. Sud dalje naglašava da nezadovoljstvo podnosioca zahteva zbog ishoda postupka od strane redovnih sudova samo po sebi ne može pokrenuti argumentovanu tvrdnju o povredi ustavnih prava (vidi slučaj ESLjP-a, *Mezotur - Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, ESLJP, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21; vidi Rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog suda u slučaju KI25/11, podnosilac zahteva *Shaban Gojnovci,* od 28. maja 2018. godine, i vidi slučaj Suda KI56/17, podnositeljka zahteva *Lumturije Murtezaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 18. decembra 2017. godine, stav 42).

28. Što se tiče drugog navoda podnosioca zahteva, da su odredbe Zakona 04/L-131 diskriminatorne, jer se istima samo nekim "određenim" kategorijama a ne "svima" prepoznaje radno iskustvo, odnosno priznavanje starosnih penzionih doprinosa, Sud smatra da podnosilac zahteva ne može direktno da podnese ovo pitanje Ustavnom sudu. Naime, ovo pravo osporavanja ustavnosti neke odredbe nekog zakona je predviđano drugim ustavnim odredbama, odnosno u članu 113.8 Ustava (putem takozvane „incidentalne kontrole ustavnosti").

29. Ovo pravo je podnosilac zahteva mogao da iskoristi tokom razmatranja njegovog slučaja pred redovnim sudovima, pozivajući se na član 113. stav 8. Ustava. Na osnovu ovog člana Ustava, pojedinci (fizička i pravna lica) uživaju pravo osporavanja ustavnosti neke odredbe jednog zakona, koja je direktno primenljiva u njegovom/njenom slučaju od strane redovnih sudova. Ali ovo, pojedinci mogu uraditi samo tokom redovnog postupka pred redovnim sudovima, koji nakon toga imaju pravo da ovo pitanje u vezi sa ustavnom saglasnošću navedenog zakona proslede Ustavnom sudu (vidi, *mutatis mutandis*, odluke Ustavnog suda u slučajevima: KO126/16, podnosilac *Specijalno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju*, od 27. marta 2017. godine; KO142/16, podnosilac *Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Kosova za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju*, od 9. maja 2017. godine i slučaj KO157/18, podnosilac *Vrhovni sud Republike Kosovo,* od 13. marta 2019. godine).

30. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije ispunio uslov ovlašćene strane na osnovu člana 113. stav 1. Ustava i pravila 39. podpravilo (1), tačka (a) Poslovnika o Radu, da bi direktno osporio ustavnost neke konkretne odredbe nekog zakona pred Sudom (vidi, slično, Ustavni sud u slučaju *KI05/17, podnosilac: Osman Sylanaj*, Rešenje o neprihvatljivosti od 3. jula 2017. godine, stavovi 22 i 23).

31. Kao zaključak, na osnovu gore navedenih razloga, Sud zaključuje da je zahtev podnosioca zahteva:

(i) u vezi sa prvim navodom, da redovni sudovi nisu dobro analizirali dokaze i nisu pravilno primenili zakon na snazi, kojom prilikom je došlo do povreda njegovih prava zagarantovanih članom 3. [Jednakost pred Zakonom], Ustava, po ustavnim osnovama, se treba proglasiti neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan, u skladu sa pravilom 39. (2) Poslovnika o radu;

(ii) u vezi sa drugim navodom, da su odredbe Zakona 04/L-131 diskriminatorne, treba se takođe proglasiti neprihvatljivim, jer podnosilac zahteva ne ispunjava uslov ovlašćene strane, kako je to zatraženo u članu 113. stav 1. Ustava i pravilu 39 podpravilu (1), tački (a) Poslovnika o Radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu da članom 113.1 i 7. Ustava, članom 20 Zakona i u skladu sa pravilima 39. (1) (a), 39. (2), i 59. (2) Poslovnika o radu, dana 8 oktobra 2019. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;

II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;

III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;

IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bekim Sejdiu

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi